

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Evy Adamcové a soudců JUDr. Kateřiny Kodetové a Mgr. Libora Zhřívála ve věci žalobce: R██████ Č██████, nar. ████████, bytem ████████████████████, zast. JUDr. Martinem Korbařem, advokátem se sídlem v Praze 2, Lublaňská 8, proti žalované: Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o zaplacení částky 100.000,- Kč, k odvolání žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 9.11.2011, č.j. 27 C 10/2011 - 17,

t a k t o :

Rozsudek soudu I. stupně se v napadeném výroku o věci samé ohledně částky 80.000,- Kč a ve výroku o nákladech řízení **p o t v r z u j e .**

Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na nákladech odvolacího řízení částku 25.800,- Kč do 15 dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta JUDr. Martina Korbaře.

O d ů v o d n ě n í :

Napadeným rozsudkem soud I. stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku 100.000,- Kč a náklady řízení v částce 30.264,- Kč k rukám advokáta JUDr. Martina Korbaře, to vše do 15 dnů od právní moci rozsudku.

Podle odůvodnění tohoto rozhodnutí se žalobce domáhal proti žalované shora uvedené částky jako přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, kterou utrpěl v důsledku nezákonného rozhodnutí Policie ČR, Obvodního ředitelství Praha II, Služby kriminální policie a vyšetřování, odboru obecné kriminality, a to usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 18.2.2010, na jehož základě byl stíhán pro spáchání trestného činu přijímání úplatku

podle § 160 odst. 1, 3 písm. b) tr.zák., spáchaného v jednočinném souběhu s trestným činem zneužití pravomoci veřejného činitele podle § 158 odst. 1 písm. a) tr.zák. Žalobcová stížnost proti tomuto usnesení byla dne 19.3.2010 zamítnuta a dne 26.4.2010 podalo státní zastupitelství obžalobu, které byl žalobce rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5, sp.zn. [REDAKCE] ze dne 17.6.2010 podle § 226 písm. b) tr.řádu zproštěn, jelikož nebyla vyvrácena jeho obhajoba a nebylo prokázáno, že by jeho jednáním byly naplněny znaky skutkové podstaty nějakého trestného činu. Rozsudek nabyl právní moci dne 21.7.2010. V okamžiku sdělení podezření a zahájení trestního stíhání pracoval žalobce jako [REDAKCE]

[REDAKCE], kde popsal žalobcovu údajné korupční jednání. Na základě tohoto novinového článku došlo k šetření [REDAKCE] a následnému podání trestního oznámení na žalobce, který při šetření [REDAKCE] i policie poskytoval maximální součinnost, aby orgány činné v trestním řízení získaly veškeré informace pro posouzení celé věci a pro své rozhodnutí. Přestože svoji vinu popíral, přestože označil svědky prokazujícího jeho nevinu a přestože musel být zcela evidentní nedostatek jakýchkoli relevantních důkazů, které by prokazovaly spáchání trestného činu, bylo vůči němu zahájeno trestní stíhání na základě výpovědi jediného svědka, který byl následně soudem shledán jako nedůvěryhodný. Po zahájení trestního stíhání byl žalobce zproštěn výkonu služby, což mu způsobilo značné majetkové problémy, jelikož pobíral po dobu půl roku pouze polovinu platu. Takový zásah do jeho majetkové sféry omezoval i možnost uspokojivě vyživovat nezletilé děti. O jeho opravném prostředku proti rozhodnutí o zproštění výkonu služby nebylo do doby rozhodnutí soudu rozhodnuto. Žalobce vykonával zaměstnání [REDAKCE] po dobu 15 let bez jediné stížnosti a kárného provinění. Vyšetřováním a postavením mimo službu byl zcela jasně dehonestován, byl na něj vyvíjen psychický tlak, jelikož v případě propuštění ze zaměstnání by při své nízko profilové kvalifikaci a se záznamem v trestním rejstříku velmi složitě hledal zaměstnání. Celková nejistota a starosti o budoucí vývoj se negativně promítly do celého jeho života. Do zaměstnání mohl znovu nastoupit až po 16.8.2010, kdy rozhodlo [REDAKCE]. Podle jeho názoru přitom v žádném případě nebyly dány důvody, které by mohly být podkladem pro zahájení trestního stíhání. Je podle něj zřejmé, že nemajetkovou újmu, která mu byla způsobena, není možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující, neboť jde o citlivou záležitost, kdy byl po celou dobu vystaven nebezpečí uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, ztráty zaměstnání a zdroje obživy. Jeho požadavku ministerstvo spravedlnosti v rámci předběžného projednání nároku nevyhovělo, byť nesporevalo vydání nezákonného rozhodnutí včetně tvrzeného průběhu trestního řízení, ale konstatování vydání nezákonného rozhodnutí a vydání zprošťujícího rozsudku se mu jevilo v dané věci jako dostačující. Po ověření správnosti žalobcových tvrzení co do vydání nezákonného rozhodnutí a zproštění obžaloby, která byla ostatně mezi účastníky nesporná, a s odkazem na ustanovení § 31a odst. 1 zák. 82/1998 Sb., které citoval, soud I. stupně konstatoval, že s trestním stíháním jsou pravidelně spojeny dehonestující účinky pro obviněného způsobující nemajetkovou újmu, přičemž tyto účinky nejsou zpravidla odvaleny zprošťujícím rozsudkem, což zvláště platí v případě, kdy je trestně stíhána osoba dosud zcela bezúhonná a navíc pro trestný čin, který měla spáchat při výkonu povolání a jako veřejný činitel, tedy v postavení, u kterého je zvlášť kladen požadavek na bezúhonnost a důsledné dodržování zákonů. Tak tomu podle něj nepochybně bylo v žalobcově případě, kdy byl stíhán za to, že měl jako celník při plnění svých služebních povinností požádat o úplatek, který měl následně přijmout za to, že poruší své povinnosti při proclívání zboží. Podle názoru soudu I. stupně takovouto újmu na právech obviněného nelze plně saturovat pouze konstatováním porušení práva a zprošťujícím rozsudkem, který je ostatně nutným předpokladem pro to, aby vůbec bylo možno porušení práva - zde vydání

nezákonného rozhodnutí - konstatovat. Poukázal na to, že ve svém základě rozsah újmy osoby nezákonně trestně stíhané je dán především závažností obvinění, kterou lze v obecné rovině odvíjet od trestní sazby, zejména její horní hranice, trestu odnětí svobody, který je podle zákona možno za takový trestný čin uložit, neboť tato trestní sazba vyjadřuje i typovou společenskou nebezpečnost jednání. Takto lze podle něj vyjádřit i určitý základ pro výši peněžitého zadostiučinění, obdobně jako se v případě nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou soudního řízení odvíjí základní výše částky od celkové doby trvání, tedy jako násobek částky 15.000,- Kč a celkové délky řízení v letech s následnou procentuální modifikací podle dalších okolností. Byť na případy nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím se ustanovení § 31a odst. 3 zák. č. 82/1998 Sb. nevztahuje, je podle něj nepochybné, že i v tomto případě je na místě přihlídnout ke konkrétním okolnostem případu, které mohou nemajetkovou újmu a tím i výši přiměřeného zadostiučinění dále zvyšovat či snižovat. V žalobcově případě je míra zásahu do jeho nemajetkových (v jeho případě i majetkových) práv a tím i výše peněžitého zadostiučinění, které lze považovat za přiměřené, zvyšována tím, že byl obviněn z trestného činu, který měl spáchat v souvislosti se svým služebním poměrem, který klade zvýšené požadavky na bezúhonnost, čestnost a spolehlivost. Je podle něj nepochybné, že navzdory zprošťujícímu rozsudku je žalobce ve svém zaměstnání do určité míry trvale postižen, neboť nelze vyloučit, že každé jeho budoucí jednání ve služebním poměru, zvláště pokud v něm bude možno shledat porušení služebních povinností, bude posuzováno, byť ne výslovně, s vědomím toho, že byl již jednou pro „něco podobného“ trestně stíhán, „ale tenkrát mu to neprokázali“. Navíc bylo s jeho trestním stíháním spojeno jeho postavení mimo službu spojené s krácením platu, čímž bylo trestním stíháním nepřímo zasahováno i do materiálního zabezpečení jeho osoby a jeho rodiny. Na tom podle soudu I. stupně nic nemění ani skutečnost, že mu má být po zproštění obžaloby podle příslušných právních předpisů služební příjem doplacen. Žalobce si navíc musel být po celou dobu trestního stíhání vědom, jaké důsledky by případný odsuzující rozsudek měl pro jeho osobní a rodinný život, neboť bez ohledu na uložený trest by nepochybně vedl ke ztrátě jeho dlouholetého zaměstnání, od něhož se odvíjela i jeho pracovní kvalifikace, která jinak měla na trhu práce značně omezené uplatnění. Byť se nedomáhá odškodnění nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku řízení, je podle soudu I. stupně jisté, že i celková délka řízení má vliv na závažnost újmy, která je obviněnému v důsledku nezákonného rozhodnutí způsobována, neboť pokud k nezákonnému rozhodnutí přistupuje ještě nepřiměřená délka trestního stíhání, je tím újma na právech obviněného ještě dále zvyšována. V daném případě byla ovšem pro žalobce jako poškozeného, jakož i pro žalovanou jako odpovědný subjekt, v tomto směru závažnost dopadu do žalobcových práv částečně zmírněna poměrně rychlým průběhem trestního stíhání, dopady do žalobcových práv tedy nebyly ve svém důsledku tak závažné a žalobci se poměrně brzy dostalo zadostiučinění i ve formě zprošťujícího rozsudku, proti kterému nakonec ani obžaloba nepodala odvolání, resp. podané odvolání vzala zpět. S ohledem na rychlost řízení tak lze tuto formu zadostiučinění považovat za účinnější než je obvyklé, což je podle soudu I. stupně i důvodem pro částečné snížení částky, kterou by vzhledem ke shora uvedenému bylo možno požadovat za přiměřené zadostiučinění z titulu nemajetkové újmy. Obranu strany žalované neshledal důvodnou a konstatoval, že pro závěr, zda žalobce svým jednáním zavinil příčinu ke svému trestnímu stíhání, jsou úvahy o tom, zda případně porušil své povinnosti při prověřování rozhodujících skutečností v celním řízení, zcela bezpředmětné, protože žalobce byl stíhán za to, že v souvislosti s plněním svých služebních povinností měl požádat o úplatek a tento měl následně také přijmout, nikoli za to, že porušením svých povinností nevyměřil clo. Bezpředmětný je také poukaz strany žalované na jednání svědka K [REDAKCE] neboť odpovědnostním titulem je zde nezákonné rozhodnutí, tudíž soud v tomto řízení o odškodnění nemůže hodnotit služební postup, pokud se tento následně odrazil ve vydaném

rozhodnutí. S ohledem na uvedené skutečnosti a s přihlédnutím k tomu, že se žalobci nedostalo přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu již v rámci předběžného projednání nároku, považoval soud I. stupně uplatněný nárok za plně odůvodněný, proto podané žalobě zcela vyhověl a o nákladech řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 o.s.ř.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná včasné a přípustné odvolání, které směřovalo proti výroku o věci samé co do částky 80.000,- Kč a do výroku o nákladech řízení s tím, že částku 20.000,- Kč z původně přiznaného nároku již žalobci uhradila. Jinak vytkla soudu I. stupně nesprávné právní posouzení věci a nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí. Částka, která byla žalobci přiznána, je podle jejího názoru s ohledem na konkrétní okolnosti případu nepřiměřená. Uvedla, že rozhodovací praxe v dané věci není jednotná, neboť zde neexistuje sjednocující judikatura tak, jako je tomu např. v případě nepřiměřené délky řízení. Při stanovení výše zadostiučinění za nezákonné rozhodnutí se podle ní navíc nelze opřít ani o judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, neboť právo na zadostiučinění za výše uvedený postup moci veřejné nevyplývá z Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ale pouze z národního právního řádu. Na základě své dosavadní praxe uvádí, že v případech, které jsou ovšem ojedinělé, kdy soudy shledají nárok z titulu nezákonného rozhodnutí důvodným, odvozují výši peněžitého zadostiučinění rovněž od délky trvání trestního řízení, a to způsobem obdobným jako při určení zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení. S tímto způsobem výpočtu se ztotožňuje, neboť pokud je kritérium délky trestního řízení zcela pominuto, dostáváme se podle ní k zcela absurdním závěrům, když právě délka trvání trestního stíhání zásadním způsobem určuje míru intenzity zásahu do osobnostní, rodinné či profesní sféry poškozeného. Metodika výpočtu bez zohlednění délky trestního řízení nečiní žádný rozdíl mezi poškozenými, kteří byli trestně stíháni pro skutky stejné právní kvalifikace, zásah do jejich života by trestní stíhání mělo obdobný, i v případě, kdy by jedno trestní stíhání trvalo jeden rok a jiné např. pět let. Základní částku stanovenou s ohledem na délku řízení je pak podle ní možno procentuálně modifikovat podle dalších kritérií, kdy jedním z nich by bezesporu měla být i trestní sazba, jež konkrétnímu poškozenému fakticky hrozila. V daném případě soud při výpočtu odškodnění vycházel z horní hranice trestní sazby, která žalobci hrozila a tuto sazbu vynásobil částkou 15.000,- Kč. Ona však poukazuje na skutečnost, že v této části je napadený rozsudek nepřezkoumatelný, neboť není stanoveno, z jaké trestní sazby skutečně soud I. stupně vycházel, ani další následné procentuální modifikace základní částky. Domnívá se, že tento způsob výpočtu nelze připustit, když je zcela pochybné, že by žalobci v případě usvědčujícího rozsudku byl uložen trest na samé horní hranici trestní sazby. V daném případě se to zdá být dost nepravděpodobné, a to už jen s ohledem na výši částky, která měla být žalobcem přijata jako úplatek a na jeho bezúhonnost. Za přiměřenou částku přiznanou za jeden měsíc trestního řízení ona sama považuje částku 2.000,- Kč, tj. v daném případě 10.000,- Kč za pět měsíců trvajícího trestního řízení. Danou částku by ovšem s ohledem na skutečnost, že žalobce byl stíhán pro trestný čin v souvislosti se svým služebním poměrem, kdy byl dočasně výkonu služby zproštěn, za který mu hrozil trest odnětí svobody ve výši pěti let a trestní stíhání zasáhlo i do jeho dobré pověsti, bylo možno navýšit o 100 % a potom by se jednalo o částku 20.000,- Kč, kterou považuje s ohledem na všechny okolnosti případu za přiměřenou, proto mu také tuto částku proplatila, proto také napadá výrok o věci samé co do částky 80.000,- Kč a v tomto směru navrhuje, aby byl rozsudek soudu I. stupně změněn tak, že se žaloba v tomto rozsahu zamítá.

Žalobce ve svém vyjádření k podanému odvolání mimo jiné uvedl, že již několikrát bylo zdůrazněno, že konkrétní řízení pro něj mělo značný význam. Dne 18.2.2010 bylo proti němu zahájeno nepříjemné trestní stíhání, a to pouze na základě jedné výpovědi nevěrohodného svědka. Z důvodu nepřítomnosti tohoto svědka se vyšetřování protahovalo

a ve skutečnosti trvalo již od roku 2007, přičemž přibližně za pět měsíců byl obžaloby zproštěn. Svou práci vykonává poctivých patnáct let, nikdy se nedopustil ničeho, čím by zavdal příčinu k tomu, aby byl stíhán pro tak závažný trestný čin. Předmětné obvinění bylo s ohledem na jeho dlouholetou praxi velmi pobuřující a zasahující do jeho profesní pověsti a do jeho osobního života. V případě, že by se v jeho zaměstnání podobné jednání opět vyskytlo, bude prvním „podezřelým“ a přestože byl již jednou obžaloby zproštěn, společnost mu to „nezapomene“. Je tak i nyní po zproštění obžaloby vystaven neustálému psychickému tlaku. Vždy se na něj budou někteří dívat s pohrdáním a podezírat ho ze spáchání činu, kterého byl zproštěn. Trestný čin, ze kterého byl obviněn, je velmi závažný a je společensky velice odsuzován. Není mu zřejmé, z jakého důvodu činí žalovaná závěr, že mu přiměřené zadostiučinění v plné výši nepřísluší. Právě s ohledem na konkrétní případ je náhrada nemajetkové újmy v penězích podle zákona aplikovatelná. V neposlední řadě podotýká, že byl půl roku z důvodu obvinění od chvíle zahájení trestního stíhání zproštěn výkonu služby a to mělo následně velmi neblahé následky na jeho rodinu, které též přísluší část z náhrady újmy. Po dobu postavení mimo službu pobíral pouze polovinu svého původního platu a vzhledem k tomu, že má malé děti, to značně snižovalo jeho možnosti k plnění vyživovací povinnosti. Byl po dobu několika měsíců vyšetřován, v okolí na něj bylo nazíráno s opovržením a společnost ho částečně vyřadila ze svých aktivit, byl na něj také vyvíjen psychický nátlak ze všech stran a dokonce i jeho rodina byla nezákonným rozhodnutím společensky postižena. Po celou dobu prožíval nejistotu a starosti nejen o sebe, ale především o svoji rodinu a v případě, že by mu nakonec byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, jen těžko by se záznamem v trestním rejstříku hledal nové zaměstnání, zvláště pokud mnoho let pracuje na takovém místě, na které by už neměl šanci se znovu vrátit. V tomto zaměstnání je totiž zvláště kladen důraz na spolehlivost pracovníka a nejvíce by tím trpěla rodina, která s ním též zažívala nepředstavitelný strach z toho, zda nakonec bude spravedlivě obžaloby zproštěn či nikoli. Bylo zasáhnuto jak do jeho majetkových tak nemajetkových práv, která je třeba vyvážit přiměřeným zadostiučiněním a v tomto případě zproštění obžaloby považuje při své nevině za samozřejmost, nikoli za zadostiučinění za útrapy, které musel se svou rodinou prožívat. Navrhl tedy, aby byl rozsudek soudu I. stupně v napadené části výroku o věci samé a ve výroku o nákladech řízení jako věcně správný potvrzen.

Při odvolacím jednání konaném dne 19.4.2012 strana žalovaná dodala, že odkazuje též na rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové, sp.zn. 21 C 604/2011, konkrétně na tu stránku jeho odůvodnění, v němž je uvedeno, že vydání zprošťujícího rozsudku je dostatečnou satisfakcí poškozené osobě, ovšem tento případ je skutkově odlišný, takže z tohoto nakonec vyplatila žalobci částku 20.000,- Kč.

Při tomtéž jednání pak žalobce k odvolání žalované a jejímu vyjádření při odvolacím jednání dodal, že žalovaná v souvislosti s úhradou částky 20.000,- Kč, kterou obdržel, uvádí jakýsi výpočet v tom směru, že jde o částku 2.000,- Kč za jeden měsíc trvání trestního stíhání a řízení + dalších 10.000,- Kč, ovšem v daném případě je třeba akcentovat, že skončením trestního řízení a vydáním zprošťujícího rozsudku újma, která mu vznikla, rozhodně neskončila, dehonestace jeho osoby v podstatě pokračovala i nadále a stále trvá, protože v dnešní době, kdy je otázka korupce velice aktuálním a sledovaným tématem, na něm v důsledku trestního stíhání ulpěl stín pochybností, které stále přetrvávají a ani zprošťující rozsudek na tom nic nezměnil. Je na něj nahlíženo jako na osobu, která měla co do činění s orgány činnými v trestním řízení, která dokonce stála před soudem a zprošťující rozsudek byl vydán v zásadě na základě toho, že se nepodařilo vyvrátit jeho obhajobu. Ministerstvo spravedlnosti považuje za důležité kritérium také to, jaká trestní sazba mu hrozila. V době, kdy byl stíhán pro předmětný trestný čin, činila horní sazba pět let, v roce 2007 již osm let a aktuálně činí deset odnětí svobody, takže i tato skutečnost svědčí o tom, že takový trestný

čin je považován za společensky škodlivý a velmi nebezpečný. Orgány činné v trestním řízení se dopustily několika chyb, přičemž je pravdou, že celé trestní stíhání trvalo pět měsíců, ovšem ve skutečnosti celní úřad vyšetřoval tuto záležitost již od roku 2007, měl, jak již uvedl, problémy v práci, byl vyslýchán na policii apod., a na tom nic nemění skutečnost, že v důsledku dlouhodobé nepřítomnosti svědka, který pobýval nějakou dobu v zahraničí, bylo trestní stíhání zahájeno až v roce 2010. Znovu zdůraznil, že předmětné povolání vykonával patnáct let bez jediného prohřešku a bez jediné kritické připomínky ze strany nadřízených orgánů, v souvislosti s vyšetřováním předmětné záležitosti byl postaven po určitou dobu mimo službu, byl mu snížen plat, hrozilo mu případné odsouzení a ztráta zaměstnání, takže má za to, že skutečně byl celou záležitostí velmi poškozen a postižen a názor, že by snad vydání zprošťujícího rozsudku bylo dostatečnou satisfakcí, nelze podle něj absolutně připustit a akceptovat. Má za to, že částka 100.000,- Kč, kterou požaduje, není nikterak nepřiměřená a naopak je zcela adekvátní tomu, co zaznělo v průběhu celého řízení a tomu, jak byl celou záležitostí postižen a poškozen.

K tomu žalovaná dodala, že vydáním zprošťujícího rozsudku došlo k očištění žalobcovy osoby a stát nelze činit odpovědným za případnou tvrzenou přetrvávající újmu. Pokud hovořila o kritériích sazby trestného činu, pak samozřejmě měla na mysli reálnou sazbu, jaká případně žalobci hrozila, nikoli horní sazbu pro předmětný trestný čin. Žalobce byl osobou dosud netrestanou, takže lze podle ní předpokládat, že by reálná sazba, která mu skutečně hrozila, byla nižší, než horní sazba stanovená pro tento trestný čin.

Odvolací soud přezkoumal podle § 212 a § 212a odst. 1, 3 a 5 o.s.ř. napadený rozsudek v mezích podaného odvolání i řízení, které předcházelo jeho vyhlášení a podané odvolání neshledal důvodným.

Soud I. stupně si opatřil pro své rozhodnutí správná a postačující skutková zjištění, zjištěné skutečnosti správně hodnotil a věc zásadně správně posoudil i po stránce právní.

Žalobcův nárok je třeba posuzovat podle ustanovení § 31a a § 7 odst. 1 a § 8 odst. 1 zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.

Podle § 7 odst. 1 citovaného zákona právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda.

Podle § 8 odst. 1 tohoto zákona nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.

Podle § 31a odst. 1 a 2 zák. č. 82/1998 Sb. bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možné nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřené zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmu a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

Sama existence rozhodnutí, které bylo pro nezákonnost zrušeno, zakládá vyvratitelnou domněnku, že jím byla dotčené osobě způsobena i materiální újma, za kterou jí ve smyslu § 31a odst. 1a 2 zák. č. 82/1998 Sb. náleží přiměřené zadostiučinění. Je věcí státu, zda se na základě okolností konkrétního případu pokusí danou domněnku vyvrátit.

V daném případě je splněn základní předpoklad odpovědnosti za nemateriální újmu, a to existence rozhodnutí, které bylo pro nezákonnost zrušeno. Tímto rozhodnutím je shora označené usnesení o zahájení trestního stíhání s tím, že podle ustálené soudní praxe je rozhodnutí o zproštění obžaloby považováno za rozhodnutí, jímž bylo zrušeno pro nezákonnost předchozí usnesení o zahájení trestního stíhání. V daném případě je tímto rozhodnutím rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 17.6.2010, sp.zn. [REDAKCE], který nabyl právní moci dne 21.7.2010. Strana žalovaná zásadně nespороvala vznik nemajetkové újmy na straně žalobce, avšak namítala, že s ohledem na okolnosti daného případu je pro žalobce dostatečným zadostiučiněním konstatování porušení práva a dále měla za to, že v tomto směru postačovalo i samotné vynesení rozsudku o zproštění obžaloby. V této souvislosti odkázala, jak již bylo výše uvedeno, na rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18.1.2010, č.j. 21 Co 604/2011 – 107.

Při posouzení přiměřenosti zadostiučinění v podobě zprošťujícího rozsudku bylo tedy třeba zvážit okolnosti, za kterých k nemajetkové újmě došlo a závažnost vzniklé újmy. Bylo nutno hodnotit, jak byl žalobce postižen nezákonným zahájením trestního stíhání, pro jaký skutek byl stíhán, jakým způsobem se projevilo jeho trestní stíhání ve veřejném mínění a jaký dopad mělo do jeho osobního a rodinného života.

Z provedených důkazů vyplynulo, že v daném případě nebylo trestní řízení spojeno s omezením žalobcovy osobní svobody a bylo vedeno v přiměřené době (od zahájení trestního stíhání do vynesení zprošťujícího rozsudku uplynula doba pěti měsíců – žalobce však byl vyšetřován celními orgány již o několik let dříve). Trestním stíháním byl postižen v zaměstnání, neboť, jak uvedl a jak bylo prokázáno, byl po určité dobu postaven mimo službu a byla mu výrazně krácena služební odměna. Rovněž jeho pověst u veřejnosti byla tímto stíháním dotčena právě s ohledem na zaměstnání, jaké vykonával. Tuto skutečnost soud I. stupně náležitě rozvedl, přičemž odvolací soud se s těmito jeho závěry i skutkovými zjištěními zcela ztotožňuje a pro stručnost na ně odkazuje. Soud I. stupně v této souvislosti správně konstatoval, že míra zásahu do žalobcových nemajetkových a zčásti i majetkových práv je zvyšována právě tím, že byl obviněn z trestného činu, který měl spáchat v souvislosti se svým služebním poměrem, který klade zvýšené požadavky na bezúhonnost, čestnost a spolehlivost, a je podle něj nepochybné, že navzdory zprošťujícímu rozsudku je ve svém zaměstnání do určité míry postižen trvale, neboť nelze vyloučit, že každé budoucí jednání ve služebním poměru, zvláště bude-li v něm možnost shledat porušení služebních povinností, bude posuzováno s vědomím toho, že žalobce byl již jednou pro něco podobného trestně stíhán. Po celou dobu trestního stíhání si také musel být vědom, jaké důsledky by měl případný odsuzující rozsudek pro jeho osobní a rodinný život, neboť bez ohledu na uložený trest by nepochybně vedl ke ztrátě jeho dlouholetého zaměstnání, od něhož se odvíjela jeho pracovní kvalifikace, která jinak měla na trhu práce (a to právě i s přihlédnutím k případnému odsouzení) značně omezené uplatnění. S ohledem na všechny zjištěné okolnosti případu tak, jak byly podrobně rozvedeny soudem I. stupně, s jehož závěrem se v tomto směru odvolací soud, jak již bylo výše uvedeno, plně ztotožňuje, nelze v žádném případě uzavřít, že samotné konstatování porušení práva (rozsudek o zproštění obžaloby) se jeví jako dostačující zadostiučinění.

V podstatě lze uzavřít, že při hodnocení okolností spadajících pod kritérium, které se týká následků v osobní sféře poškozené osoby, je zásadně možné vyjít z toho, že relevantními skutečnostmi jsou všechny ty, které se jinak podřazují při uplatnění práva na ochranu osobnosti podle ustanovení § 11 a násl. obč.zák., zejména občanské cti a lidské důstojnosti a vážnosti, soukromého a rodinného života, osobní svobody, svobody pohybu i pobytu. V této souvislosti se ovšem obdobně uplatňují závěry, které dovodil ve svém rozsudku Nejvyšší soud ČR ze dne 11.5.2011, sp.zn. 31 Cdo 3916/2008, že obdobné nároky nelze uplatňovat podle obecné občanskoprávní úpravy, tedy podle § 11 a násl. obč.zák., nýbrž toliko podle článku 5 odst. 5 Úmluvy, a nebo podle § 31a zák. č. 82/1998 Sb., spadají-li do časové působnosti zák. č. 160/2006 Sb. V daném případě tedy soud I. stupně při posouzení výše náhrady nemajetkové újmy správně přihlédl k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Byť se odvolací soud zcela neztotožňuje se způsobem výpočtu, jakého použil pro posouzení výše uplatněného nároku, zcela akceptoval jeho závěr, že požadovaná částka 100.000,- Kč je vzhledem ke všem shora uvedeným, několikrát opakovaným, okolnostem případu naprosto přiměřenou, proto rozsudek soudu I. stupně v napadené části, tj. co do částky 80.000,- Kč, jako věcně správný podle § 219 o.s.ř. potvrdil a stejně tak jej potvrdil v rovněž správném výroku o nákladech řízení.

O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. Žalobci byla na těchto nákladech přiznána sazba odměny advokáta z předmětu odvolacího řízení, tj. z částky 80.000,- Kč, ve výši 20.900,- Kč podle § 3 odst. 1 vyhl. č. 484/2000 Sb., dvě paušální náhrady po 300,- Kč podle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. a částka 4.300,- Kč připadající na 20% DPH, jejímž plátcem je žalobcům advokát (§ 137 odst. 3 o.s.ř.).

Ohledně částky 20.000,- Kč, která byla žalobci přiznána soudem I. stupně, nebylo podáno odvolání, proto zůstal napadený rozsudek v tomto rozsahu mimo rámec přezkumné činnosti odvolacího soudu a tudíž nedotčen (§ 206 odst. 2 o.s.ř.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e n í** dovolání přípustné, ledaže na základě dovolání podaného do dvou měsíců ode dne doručení k Nejvyššímu soudu ČR u soudu, který rozhodoval v I. stupni, dospěje dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

V Praze dne 19. dubna 2012

JUDr. Eva A d a m c o v á , v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Jana Abrahámová